GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 22261
קובץ: תשובות סופיות

היסטוריה

שאלון 22261

הוראות לנבחן

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.
בשאלון זה שני חלקים: חלק א (פרק ראשון) וחלק ב (פרק שני, פרק שלישי, פרק רביעי).
משך הבחינה: משך הזמן המוקצב לשני חלקי השאלון הוא שלוש שעות ללא הפסקה.
לחלק א מוקצבת שעה אחת בלבד. אם סיימת להשיב על חלק א לפני הזמן המוקצב,
מסור למשגיח את מחברת הבחינה ואת ספר הלימוד וקבל ממנו את חלק ב של השאלון ומחברת חדשה.
אין לחזור לחלק א לאחר מסירת מחברת הבחינה למשגיח.
חלק א
א. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה פרק אחד.
עליך לענות על שאלה אחת מפרק זה.
פרק ראשון – (1×34) – סך הכול 34 נקודות.
ב. חומר עזר מותר בשימוש: 1. ספר הלימוד שאושר בנושא מלחמת העולם השנייה, טוטליטריות ושואה.
הספר יכול להיות מסומן במדגש (מרקר) או בעיפרון, אך בלי הערות בכתב.
אפשר לציין תקופות או נושאים באמצעות מדבקות (סימניות) הבולטות מן הספר.
2. עותק מודפס של כותרות יחידות ההוראה "איך יכול אדם".
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
חלק ב
שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.
א. משך הבחינה: שעתיים.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בחלק זה שלושה פרקים.
בחר בשני פרקים, וענה על שאלה אחת מכל פרק שבחרת (2×33) – סך הכול 66 נקודות.
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.
נספח: לשאלה 4 (איור).

בהצלחה!

תשובות סופיות

חלק א – פרק ראשון – מלחמת העולם השנייה והשואה (34 נקודות)

שאלה 1

א. שני נימוקים (מתוך): הפרט קיים כדי לשרת את העם, המדינה והמנהיג, ואילו בדמוקרטיה המדינה משרתת את הפרט וזכויות האדם הן ערך יסוד; עקרון הפיהרר – המנהיג כל יכול, מכריע ומחוקק, ואילו בדמוקרטיה הכרעת הרוב ונציגי העם בפרלמנט קובעים את החוק; תורת הגזע והיררכיה של גזעים מול שוויון בין בני האדם. מקור מספר הלימוד המדגים צעד לביטול הדמוקרטיה (למשל חוק ההסמכה, מרץ 1933 – העברת סמכות החקיקה לממשלה ועקיפת החוקה; צו החירום אחרי שריפת הרייכסטאג; איסור מפלגות) והסבר כיצד באה בו לידי ביטוי הפגיעה בדמוקרטיה.

ב. עקרונות בקטע: מרחב מחיה לגזע הארי על חשבון גזעים אחרים ("קיסרות המשתרעת מן האוקיינוס האטלנטי עד הרי אורל"; "כלום יקומו נגדו ארצות אחרות? הוא ימחץ אותן"; "הוא יושיב אותם במקומות אחרים"); תורת הגזע – היררכיה שבראשה גזע האדונים, ניצול עמים נחותים ולחלקם אין זכות קיום ("גזע האדונים הטהור שלו"; "הוא ינפֶּה, ישביח, יחסל"). דוגמאות: למרחב מחיה – סיפוח מערב פולין, גירוש פולנים ויהודים ויישוב גרמנים, ניצול משאבי הארצות הכבושות; לתורת הגזע – רצח האינטליגנציה הפולנית וסגירת מוסדות השכלה, עבודת כפייה, הפתרון הסופי.

שאלה 2

א. לפני הפתרון הסופי (דילמה אחת): לקבל את המינוי או לסרב (סירוב – סכנת חיים); לציית להוראות הפוגעות בתושבים (עבודת כפייה, תרומות, רשימות, איסור חינוך ותרבות) כדי להקטין את הפגיעה – או לסרב ולהסתכן בענישה קולקטיבית; להעלים עין מפעילות אסורה; לעודד בתי מלאכה; כיצד לחלק מזון ותרופות. בזמן הפתרון הסופי (דוגמה): רומקובסקי בלודז', ספטמבר 1942 – מסירת הילדים, הזקנים והחולים לגירוש כדי להציל את העובדים, או סירוב; צ'רניאקוב בוורשה, יולי 1942 – מכסות לגירוש, התאבד. ייחוד: השילוחים למחנות ההשמדה – ראשי היודנראט נדרשו לקחת חלק פעיל ולגזור את דינם של חלק מתושבי הגטו; דילמות מוסריות וקיומיות של חיים ומוות שאי אפשר לחמוק מהכרעה בהן.

ב. מטרות: מסגרת חברתית תומכת ומפלט מן המציאות; משמעות לחיים; חינוך ועיצוב זהות בגיל ההתבגרות; הנהגה חלופית "לא כפופה" ו"לא מטעם"; קשר עם גטאות אחרים. דרכי פעולה: מסגרות לימוד, סמינרים, חוגי דרמה ומקהלות; פעילות ציונית והכשרה לעלייה; עלונים ועיתונים; העברת מידע בין גטאות בעזרת קשריות; בתי תמחוי. השינוי: הגיעו ידיעות על הרצח ההמוני, ונוער הבין שמדובר בתוכנית כוללת להשמדת כל יהודי אירופה – לכן עבר להפצת מידע, קריאה לא להתייצב לשילוחים והתארגנות למאבק מזוין. מקור מספר הלימוד המבטא את השינוי (למשל כרוז אבא קובנר, וילנה, 1 בינואר 1942) והסבר.

שאלה 3

א. מאפייני השלב הראשון: רצח בירייה, הקורבנות נקברו בבורות ("יוצאו להורג בירייה"); הובלה למקומות מבודדים ("רחוק מערים, מכפרים ומדרכים ראשיות"); הסוואה והסתרה ("- סודי! -", "יש להשטיח את הקברים", איסור צילום וצופים, "אסורים לפרסום"). השינוי: מעבר לשיטות שצמצמו את המגע הישיר – משאיות גז ומחנות השמדה עם תאי גזים. הסיבה בסעיף 2: החשש מן הפגיעה במורל החיילים בגלל הקושי הנפשי של רצח פנים אל פנים ("לדאוג לסיוע הרוחני", "הרְשָׁמים מאירועי היום צריכים להימחות").

ב. מהלך או קרב אחד (לא מבצע ברברוסה), למשל: כיבוש פולין (ספטמבר 1939) – יותר ממחצית יהודי פולין תחת שלטון גרמני; אלימות, סימון, עבודת כפייה, החרמת רכוש, הקמת יודנראטים וריכוז בגטאות (איגרת היידריך), תמותה בגטאות, ובהמשך השמדה. או: כיבוש הונגריה (מרץ 1944) – גטאות וגירוש כ־437,000 יהודים לאושוויץ בתוך פחות מחודשיים. הצגת המהלך והסבר ההשפעה על גורל היהודים.

חלק ב – פרק שני – לאומיות וציונות (33 נקודות)

שאלה 4

א. מאפיינים: משכילים, בני המעמד הבינוני; מנהיגות על בסיס כישורים ולא ייחוס או מסורת; כריזמטיים שהאמינו בכוחם לשנות את המציאות וגיבשו תוכניות; (וגם) שימוש בכלים מודרניים לגיוס ההמונים. מנהיג (לדוגמה ביסמרק, גרמניה) – שתי פעולות וכיצד קידמו את המטרה: חיזוק הצבא ומלחמה באוסטריה (1866) → הקונפדרציה הצפון־גרמנית; מלחמה בצרפת (מברק אמס, 1870) → הכרזת הקיסרות הגרמנית, 18 בינואר 1871, השלמת האיחוד.

ב. שלוש דוגמאות מן האיור: משה רבנו מעביר את המטה להרצל – מנהיג היסטורי, ממשיכו של משה, שיוציא את העם מן הגלות (חזון: יציאת היהודים מארצות מושבם); הרצל במרכז על במה מוגבהת, השמש מעליו, והעם (יהודים מסורתיים ויהודים בלבוש מודרני כמו בקונגרס) מקובץ סביבו – מנהיג כריזמטי ונערץ המאחד את העם, מנהיג מודרני (פראק); עובדי אדמה, כרם ושדה, ומלאך עם מגן דוד המצביע לעבר עיר מודרנית (בתי חרושת, רכבת) – חזון ההתיישבות בארץ־ישראל והמדינה היהודית המודרנית.

שאלה 5

א. מטרות: שחרור מכובש או משלטון זר והקמת מדינה לאומית עצמאית; גיבוש הזהות המשותפת של בני הלאום וביסוסה. פעולות: מאבק צבאי ועממי (מרידות, מלחמות שחרור, איחוד יחידות פוליטיות) ובריתות עם כוחות חיצוניים – למשל המרד היווני 1821 בסיוע המעצמות, ברית קבור–נפוליאון השלישי, מסע האלף של גריבלדי; טיפוח סמלים (המנון, דגל), השפה הלאומית, ספרות וכתיבת ההיסטוריה הלאומית, חינוך ותנועות נוער.

ב. מטרות: הקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ־ישראל בהסכמת המעצמות; קידום ההתיישבות היהודית בארץ־ישראל שתוביל להקמת מדינה; גיבוש הזהות הלאומית המשותפת של היהודים וביסוסה. שתי דוגמאות לשילוב מסורת וקדמה: דגל והמנון – סמלים לאומיים מודרניים עם סממנים מן המסורת (טלית, מגן דוד, כיסופים לציון); החייאת העברית – שפת התנ"ך והתפילה כשפה מדוברת, בעזרת עיתונות וחינוך עברי מודרניים; (או) הקונגרס הציוני – כינוס מודרני עם ברכת "שהחיינו", תאריכים עבריים, "השקל"; תרבות עברית בארץ־ישראל; עלייה לארץ האבות בצורות התיישבות חדשות.

שאלה 6

א. גורמים משותפים (שניים): השפעת רעיונות ההשכלה; השפעת הרומנטיקה; התפתחויות טכנולוגיות (תחבורה, דפוס, תקשורת) שאפשרו להפיץ רעיונות ולגייס המונים; תהליכים חברתיים בעקבות המהפכה התעשייתית (חילון, אובדן זהות) – הלאומיות כזהות חלופית; השפעת תנועות לאומיות אחרות; שקיעת האימפריה העות'מאנית. גורם ייחודי (אחד) והסבר: האכזבה מן האמנציפציה; התחזקות האנטישמיות המודרנית (פרשת דרייפוס); פוגרומים וגזרות במזרח אירופה (1881–1882) – היהודים חיפשו פתרון למצוקת הקיום.

ב. עיכוב (שתי דוגמאות): התנגדות להתיישבות יהודית מאורגנת ודחיית מאמציו המדיניים של הרצל (סירוב הסולטאן לצ'רטר); הגבלת מספר העולים וזמן שהותם ("הפתקה האדומה"); הגבלת קניית קרקעות ובניית בתים; במלחמת העולם הראשונה – גירוש נתינים זרים ומנהיגים, איסור פעילות ציונית ו"השומר", החרמות, עבודות כפייה, גירוש יפו ותל אביב, הפסקת הזרמת ההון. סיוע של מעצמה: בריטניה – הצהרת בלפור (2 בנובמבר 1917), הכרה של מעצמה בזכות לבית לאומי; או הצעות אל־עריש ואוגנדה.

חלק ב – פרק שלישי – המאבק על הקמת מדינת ישראל (33 נקודות)

שאלה 7

א. מטרות (על פי הקטע): מאבק במדיניות "הספר הלבן" – "העם היהודי ידחה ללא פשרה וללא סייג כל מדיניות המכוונת לחסל את קיומנו הלאומי, לפזרנו עוד יותר בגולה"; עלייה חופשית – "לא נשקוט ולא ננוח עד שנעלה את כולם ארצה"; הקמת מדינה יהודית עצמאית וריבונית – "ומדינת היהודים תקום מחדש במולדתנו העתיקה", "זכותו למולדת ולעצמאות".
גורמים (2, אחד לפחות מן הקטע): ממשלת הלייבור, בניגוד להבטחותיה, המשיכה במדיניות "הספר הלבן" – "המשיכה בביצוע "הספר הלבן" משנת 1939"; השואה והצורך הדחוף במדינה שתהיה מקלט לעם היהודי – "רק בגלל היותנו בני עם נטול מולדת ומדינה נספינו"; (גם: הצהרת בווין, נובמבר 1945, שהפרידה בין בעיית העקורים ובין שאלת ארץ־ישראל).
פעולה (1), למשל: ההעפלה ("אקסודוס" 1947, "מקס נורדאו", פרשת "לה ספציה"); שחרור המעפילים ממחנה עתלית; הקמת "תנועת המרי העברי" ופעולותיה ("ליל הרכבות", "ליל הגשרים"); התיישבות – ביריה, 11 הנקודות בנגב.

ב. עיקרי ההחלטה: סיום המנדט הבריטי ופינוי הכוחות הבריטיים; חלוקת הארץ לשתי מדינות – יהודית וערבית; איחוד כלכלי ושיתוף פעולה כלכלי ביניהן; ירושלים וסביבתה – שטח נפרד בפיקוח בין־לאומי.
סיבה לתמיכת ארצות הברית (אחת), למשל: לחץ יהודי ארצות הברית והמנהיגים הציונים על הממשל ורצון לזכות בתמיכת היהודים בבחירות; או: דעת הקהל שהושפעה ממוראות השואה; או: תמיכת ברית המועצות – כדי שלא להשאיר לה לבדה את החלל אחרי צאת בריטניה; או: הבטחת האינטרסים האמריקניים במזרח התיכון בלי מעורבות ישירה.
הימנעות בריטניה: תלות כלכלית, מדינית וצבאית בארצות הברית – לכן לא הצביעה נגד; רצון לשמור על הקשר עם מדינות ערב (נפט, מניעת התקרבות לברית המועצות) – לכן לא הצביעה בעד; היא עצמה העבירה את השאלה לאו"ם, ולא רצתה להצביע נגד החלטתו.

שאלה 8

א. עמדת ההגנה: יש להיאבק בבריטים בזירה המדינית הבין־לאומית ולהמשיך בהתיישבות ובהעפלה, אך לא לפגוע ישירות באנשים ובמתקנים הצבאיים הבריטיים.
טיעון (אחד), למשל: פגיעה בחיילים ובאנשי מינהל בריטים תפגע באופי המוסרי של המאבק ותצמצם את התמיכה הבין־לאומית במפעל הציוני; או: פגיעה ישירה תחמיר את תגובת הבריטים ותגרור עימות ישיר שיסכן את המפעל הציוני; או: המדינה תוקם רק בפעולות מתואמות בארץ ובזירה המדינית בהנחיית מוסדות התנועה הציונית.
עמדת האצ"ל והלח"י: יש להיאבק בבריטים בכל הדרכים, כולל פגיעה ישירה בחיילים, באנשי מינהל, במתקנים צבאיים ובמוסדות השלטון.
טיעון (אחד), למשל: אין סיכוי להידברות עם בריטניה – רק מאבק מתמשך בכל הדרכים יביא לסיום השלטון; או: המאבק יחייב את הבריטים להגדיל את כוחותיהם בארץ, יכביד על תקציבם, יעורר ביקורת בדעת הקהל הבריטית ויזרז את סיום המנדט; או: דרך זו הוכיחה את עצמה בתנועות לאומיות אחרות.

ב. נימוקי בן־גוריון (2), למשל: הצורך למלא את החלל השלטוני שייווצר עם סיום המנדט הבריטי ב־15 במאי 1948; החשש שהתמיכה הבין־לאומית (ברית המועצות, ארצות הברית) תיסוג ודחיית ההכרזה תהיה החמצה היסטורית; היישוב מוכן לעצמאות – מוסדות לאומיים, כוח צבאי, תשתית כלכלית; אם יפלשו צבאות ערב תהיה זו פלישה למדינה ריבונית, וזה יקל לגייס את דעת הקהל העולמית; מדינה ריבונית תוכל לגייס חובה, לפתוח את השערים לעלייה ולהטיל מסים.
נימוקי התומכים בדחייה (2), למשל: הידיעה שצפויה פלישה משולבת של צבאות ערב והחשש שהמדינה לא תעמוד בה; לחץ של מחלקת המדינה של ארצות הברית לדחות את ההכרזה ולקבל משטר נאמנות, ואיומים בהטלת אמברגו על משלוחי נשק ובהפסקת העברת כספים מיהודי ארצות הברית; חשש מסנקציות בין־לאומיות של האו"ם; מידע על כוונת עבדאללה מלך ירדן לסגת מהחלטתו לא להצטרף לפלישה אם תוכרז המדינה.

שאלה 9

א. נקודות חוזק (2), למשל: אוכלוסייה מלוכדת בעלת מוטיבציה גבוהה – מלחמת קיום ("אין ברירה"); הנהגה נבחרת ומאוחדת יחסית; רוב הכוח הלוחם תחת פיקוד מאוחד (ההגנה ופלמ"ח), מאורגן במסגרת חטיבות מרחביות; המוסדות הלאומיים שימשו תשתית ל"מדינה שבדרך"; משק מתקדם יחסית, אמצעי תקשורת ויכולת להפעיל תשתיות.
נקודות חולשה (2), למשל: הכוחות הערביים נקטו יוזמה התקפית והיהודים הגיבו במגננה; היעדר רציפות טריטוריאלית – קושי להגן על שטחים מפוצלים; רוב עורקי התחבורה חצו שטחים ערביים והיו חשופים לפגיעה; מחסור בנשק; יישובים מרוחקים ומבודדים; ירושלים נצורה; לחימה בערים מעורבות.

ב. מטרות (3), למשל: חיסול מדינת ישראל; שאיפות (מנוגדות) להתרחבות טריטוריאלית – ירדן לספח את הגדה המערבית, מצרים לבלום את ירדן ולספח את הנגב, סוריה ולבנון לספח אזורים בצפון; התגייסות לעזרת ערביי ארץ־ישראל; שיקולים פוליטיים פנימיים – יוקרה, בלימת הגירה של פליטים למדינות ערב.
מדוע לא הוקמה מדינה ערבית – עובדות (2), למשל: ערביי ארץ־ישראל ומדינות ערב דחו את החלטת האו"ם ויצאו למאבק צבאי, ועם סיום המנדט לא הייתה הכרזה על מדינה ערבית; מדינות ערב רצו לספח שטחים על חשבון המדינה הערבית; במהלך המלחמה כבשו מצרים (רצועת עזה) וירדן (הגדה המערבית ומזרח ירושלים) את רוב השטח שהוקצה למדינה הערבית, וחלק אחר כבש צה"ל; לערביי ארץ־ישראל לא הייתה הנהגה ומוסדות ("מדינה שבדרך") שיכלו להפוך לממשלה.

חלק ב – פרק רביעי – סוגיות נבחרות בתולדות מדינת ישראל (33 נקודות)

שאלה 10

א. גורמים (3), למשל: הקמת המדינה והרצון להיות שותפים בבנייתה (ביטול הגבלות העלייה, חוק השבות 1950); פליטי השואה שחיו במחנות עקורים חיפשו מקלט בישראל; מרידות, תסיסות אנטי־קומוניסטיות, מצוקה כלכלית ואנטישמיות בארצות מזרח אירופה; יחס עוין והתפרצויות אלימות נגד יהודים בארצות ערב – בעקבות התעצמות הסכסוך הערבי־ישראלי, כשהיהודים זוהו עם הציונות ועם המעצמות הקולוניאליסטיות; מדיניות "קיבוץ גלויות" של מדינת ישראל – העלאת קהילות שלמות ("מרבד הקסמים", "עזרא ונחמיה").

ב. המדיניות: "כור ההיתוך" – יצירת חברה ישראלית חדשה ואחידה, בעלת תרבות המבוססת על מורשת היישוב הוותיק (ציונות, חלוציות, אהבת הארץ, שלילת הגולה) ועל ערכי התרבות המערבית המודרנית; העולים נדרשו לוותר על תרבותם ולאמץ את ערכי החברה הקולטת. מקור 1: "לעזור לילד העולה לשכוח את עברו"; "ללמד את העולה החדש עברית ולאקלמו בחברה ובאווירה הישראלית"; "להטביע את חותם ה"צבריות" על פניו"; "חברה אחידה ומאושרת". מקור 2: הפער בין הבית ובית הספר – "המתח בין בית הספר לבין הבית שיקף את הפער העצום בין הגולה לבין תהליך ה"ישראליזציה""; עמליה ראתה את מה שהביאו ההורים כ"איום, גלותי, פרימיטיבי, פסול".
ההבדל: מקור 1 – תיאור אופטימי ואידאלי, המדיניות תיטיב עם העולים ותיצור חברה מאושרת בלי הבדל בין "צבר" לעולה; מקור 2 – חוויה קשה ומורכבת: מתחים ומריבות של הילדים עם ההורים, ירידה במעמד ההורים ודחיית התרבות שהביאו.
סיבות (2), מתוך: זהות הדוברים ונקודת מבטם (מקור 1 – ילדה צברית בכיתה ח', מן החברה הקולטת; מקור 2 – העולים עצמם, כמבוגרים המתארים את ילדותם); הזמן (מקור 1 – נכתב בזמן העלייה הגדולה, 1949; מקור 2 – כעבור שלושים שנה, עם יכולת להערכה ביקורתית); סוג המקור (מקור 1 – מכתב בעיתון ילדים המזוהה עם מפא"י, מפלגת השלטון; מקור 2 – שיחה שבה הדוברים משחזרים תחושות וזיכרונות).

שאלה 11

א. דה־קולוניזציה: התהליך ההיסטורי של התפרקות האימפריות הקולוניאליות והמאבק לעצמאות של הקולוניות באסיה ובאפריקה; התעצם אחרי מלחמת העולם השנייה ושינה את מפת המדינות בעולם. גורמים (3, מתחומים שונים), למשל: התפתחות רעיון הלאומיות ומאבק התנועות הלאומיות במושבות (מדיני/רעיוני); התנגדות אידאולוגית של שתי מעצמות־העל – ארצות הברית וברית המועצות – לקולוניאליזם המסורתי, ושינוי ביחסי הכוחות בעולם ("המלחמה הקרה") (בין־לאומי); משבר כלכלי בבריטניה ובצרפת אחרי מלחמת העולם השנייה וירידה ברווחיות המושבות (כלכלי); התנגדות לקולוניאליזם בדעת הקהל בעולם; השפעת האו"ם (זכות ההגדרה העצמית); השפעות מלחמת העולם השנייה על אזרחי הקולוניות; הקמת "הליגה הערבית".

ב. גורמים (2), למשל: תהליך הדה־קולוניזציה; התגברות הלאומיות הערבית שלוותה בדחיית התושבים היהודים כזרים; השפעת מלחמת העצמאות – הגברת המתח והאיבה, פרעות נגד יהודים (מצרים, עיראק, לוב, מרוקו); השפעת הקמת מדינת ישראל – רוב היהודים קיבלו אותה בהתלהבות, מה שהחריף את המתיחות; החלטות הוועדה המדינית של הליגה הערבית (1946, 1947) לפגוע ביהודים – שלילת אזרחות, החרמת רכוש; השפעת מלחמת סיני (1956) ומלחמת ששת הימים (1967) – החמרה במצב היהודים, פרעות בלוב. דרכי תגובה (2), במדינה שנבחרה (למשל עיראק): עלייה לארץ־ישראל (מבצע "עזרא ונחמיה" 1950–1951); הגירה לאירופה ולאמריקה; (גם: השארות בארצם – מיעוט קטן).

שאלה 12

א. סיבות (3), למשל: התגברות המתיחות בין ישראל ובין העולם הערבי (תקריות בגבול סוריה, המאבק על המים, פעולות פדאיון); ברית המועצות, שרצתה ללבות את הסכסוך, העבירה למצרים מידע שגוי שישראל מרכזת כוחות מול סוריה; נאצר טען שצעדיו נועדו להרתיע את ישראל מפני פעולה צבאית נגד סוריה (ברית הגנה עם סוריה); התחושה במצרים שישראל חלשה – בשל חילופי השלטון (אשכול במקום בן־גוריון) והמיתון הכלכלי – ושזו שעת כושר.
השפעה על מצרים (3), למשל: אובדן שטחים – רצועת עזה וחצי האי סיני; ירידה ביוקרתו של נאצר כמנהיג העולם הערבי ודעיכת החלום על אימפריה ערבית אחת; ניתוק היחסים עם ארצות הברית; הגברת התמיכה באש"ף ובדרישה למדינה פלסטינית; תחושת ההשפלה דרבנה את מצרים לצאת למלחמה נוספת (מלחמת ההתשה, מלחמת יום הכיפורים).

ב. הישגים (3), למשל: ניצחון צבאי מהיר ומוחץ על שלוש מדינות; אבדות כבדות לצבאות ערב (הרוגים רבים, אובדן ציוד רב), השמדת רוב חיל האוויר המצרי ב"מבצע מוקד"; שטחה של ישראל גדל פי שלושה: כיבוש רמת הגולן מסוריה, רצועת עזה וחצי האי סיני ממצרים, מזרח ירושלים ויהודה ושומרון (רמאללה, שכם, ג'נין, חברון, בית לחם) מירדן; התרחבות הגבולות – עומק אסטרטגי; איחוד ירושלים המזרחית עם חלקה המערבי.
אלי כהן: מרגל ישראלי שפעל בדמשק (1962–1965) בזהות בדויה של איש עסקים סורי, כאמל אמין ת'אבת; התקרב לצמרת השלטון והצבא בסוריה, ביקר בעמדות הצבא הסורי ברמת הגולן והעביר לישראל מידע מודיעיני רב ומדויק על הביצורים, פריסת הכוחות והתוכניות הסוריות; נחשף והוצא להורג בדמשק במאי 1965; המידע שהעביר סייע לצה"ל לתכנן את ההתקפה על רמת הגולן ולכבוש אותה במהירות ובפחות אבדות.

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

שאלה 13

א. מטרות (3), למשל: השאיפה לשקם את כבודן בעקבות התבוסה במלחמת ששת הימים; להשיב לעצמן את השטחים שאיבדו במלחמות קודמות (סיני, רמת הגולן); יש הטוענים שמצרים ראתה במלחמה אמצעי לפתיחת תהליך מדיני שיביא לנסיגת ישראל מסיני, אחרי שיוזמותיה להסדר נדחו.
מטרות שהושגו: שיקום הכבוד והגאווה הלאומית – ההצלחות בתחילת המלחמה (צליחת התעלה, ההתקדמות ברמת הגולן); פתיחת תהליך מדיני – השיחות על הפרדת כוחות (ק"מ 101) והסכם הביניים בין ישראל ומצרים, ובהמשך ביקור סאדאת בישראל (1977), שיחות שלום והסכם השלום (הסכמי קמפ דייוויד 1978, הסכם 1979) שהחזיר לה את סיני.

ב. תוצאות מיידיות (3), למשל: ניצחון צבאי של ישראל – בסוף המלחמה החזיק צה"ל בחלקים משטחי מצרים (ממערב לתעלה) וסוריה (המובלעת); המחיר הכבד – מספר גדול של נפגעים, במיוחד בשעות הראשונות, אבדות כבדות בסופה (הרוגים, פצועים, שבויים); אובדן ציוד צבאי רב ופגיעה בכושר של הצבא.
ועדת אגרנט: הוקמה כדי לחקור את הסיבות לפרוץ המלחמה ואת מהלכי המלחמה בימים הראשונים, נוכח הלחץ הציבורי שנוצר בעקבות ההפתעה, קריסת התכנונים הצבאיים והאבדות הכבדות.
המשך המחאה: הוועדה הטילה את האחריות על הדרג הצבאי ולא על הדרג המדיני; הציבור חש שגם ראש הממשלה ושר הביטחון אשמים במחדל, ודרש את התפטרותם.

כל הבגרויות בהיסטוריה עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/history